

Høres (ut)?

Hjertet gjorde et lite hopp, som når man uventet treffer igjen en gammel venn på gaten, da jeg leste Marit Tveitos intervju med Ivar Sønbø Kristiansen i Tidsskriftet.

«Jeg (...) syntes det hørtes flott å bli lege» (1). I yngre år ble jeg innprentet at det ikke er riktig å si «det høres fint ut», men har etter hvert avfunnet meg med at slik er det blitt, ikke fordi det er grammatikalsk korrekt (?), men fordi alle sier det. Etter hvert er det blitt mer vanlig å si «det kjennes fint ut» også, mens «det føles fint ut» ennå lar vente på seg. Kunne dette være et tema for Språkspalten?

Esben Bjerke

esben.bjerke@so-hf.no

Esben Bjerke (f. 1947) er spesialist i psykiatri, utdannet psykoanalytiker og arbeider som psykoterapiveileder og forsker ved Sykehuset Østfold Fredrikstad.

Litteratur

1. Tveito M. Tallenes taler. Tidsskr Nor Legeforen 2014; 134: 288–90.

Redaksjonen svarer:

I boken *Hva er godt riksmål?* skrev André Bjerke (1918–85) at *høres ut* er en av de mest utbredte «sprogpadder» (1). Han medga riktig nok at uttrykksmåten var «hårdnakket» levedyktig, men den kvalifiserer ikke «til noen oppholdstillatelse i vårt kultursprog», mente han (1). Opprinnelig var *høres ut* en sammenblanding av *høres* og *ser ut*. «Dette «ut» har mening når det dreier seg om synsuttrykk: blikket oppfatter tingenes fasade, det som vender ut mot øyet», men det blir meningsløst, overført på hørselen, ifølge Bjerke (2).

Alt da Bjerke skrev dette i 1960-årene, var det en tapt kamp. På Riksmålsforbun-

dets hjemmesider står det nå at *høres ut* «ikke lenger regnes som feil, og det har forankring i skriftspråktradisjonen. Blant annet finner vi det både hos Hamsun og Nils Kjær. I moderne riksmål er det valgfritt om man ønsker å skrive *høres* eller *høres ut*» (3).

Høres ut er altså opphavlig en sammenblanding av to begreper. Språkviterne kaller det for en kontaminasjon (4). *Høres ut* har ennå sine motstandere, men er nå så vanlig i skrift og tale at det er fåfengt å prøve å motarbeide det (5, 6). I ordbøker er *høres ut* faktisk oppført som eneform (7), og et nettsøk gir langt flere treff på «*høres ut som*» enn «*høres som*» – også i Tidsskriftets nettutgave. Man trenger altså ikke kjenne det minste stikk i sin språklige samvittighet om man sier og skriver *høres ut*.

I visse tilfeller kan det være en betydningsforskjell mellom *høres* og *høres ut*. «Stykket *høres godt*» (= det er lett å høre det) versus «Stykket *høres godt ut*» (= det virker som det er godt) (5). Se hvordan Johan Falkberget (1879–1967) får frem denne nyansen: «doktoren sa at hjertet hennes hørtes riktig elendig ut» (8).

Også «*føles ut*» og «*kjennes ut*» forekommer, men uttrykkene blir ikke regnet for korrekte, ifølge Finn-Erik Vinje, som også frarår en formulering som denne: «Eksperimentet forløp heldig ut» (av «*forløp heldig*» og «*døp heldig ut*») (5).

Erlend Hem

erlend.hem@medisin.uio.no

Erlend Hem (f. 1970) er assisterende sjefredaktør i Tidsskriftet.

Litteratur

1. Bjerke A. Hva er godt riksmål? Spørsmål og svar. 2. utg. Oslo: Riksmålsforbundet, 1967: 30–2. www.nb.no/nbsok/nb/3ce6006e6d3739fbcd441256aa8c3e1e?index=1#31 [31.3.2014].
2. Bjerke A. Dannet talesprog. Oslo: Riksmålsforbundet, 1966: 47. www.nb.no/nbsok/nb/569de6371059e6fd0db6fb0364738f20?index=2#48 [31.3.2014].
3. *Høres (ut)?* Riksmålsforbundet. www.riksmålsforbundet.no/Språktjenester/Språkspalten/Diverse.aspx?PID=329&M=NewsV2&Action=1&NewsId=74 [31.3.2014].
4. Hem E. Smittsom spelling. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1502.
5. Vinje F.-E. Moderne norsk: en veileding i skriftlig framstilling: morfolgiske og syntaktiske vanskeligheter. 5. utg. Bergen: Fagbokforlaget, 2002: 456.
6. Diskusjonsforum ved UiO: *Høres (ut?) som*. 29.11.2009. <https://diskusjonsforum.uio.no/thread.jspa?threadID=90> [31.3.2014].
7. *Høres. I: Bokmålsordboka*. www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=h%C3%BCres&bokmaal=&ordbok=bokmaal [31.3.2014].
8. Falkberget J. *Fimbulvinter. I: Runer på fjellvegen: sagn og fortellinger*. Oslo: Aschehoug, 1944: 249. www.nb.no/nbsok/nb/776fee23965ede5d5e373c36b2e6e356?index=1#252 [31.3.2014].
9. Ibsen H. *Bygmester Solness* (1892). I: Samlede værker. Bd. 9. København: Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & søn), 1900: 103. <http://runeberg.org/ibsen/9/0131.html> [30.3.2014].

Mottatt 31.3. 2014 og godkjent 7.4. 2014. Redaktør: Marit Fjellhaug Nylund.